

1. Úvod

1.1. Singletový kyslík

Singletový kyslík $^1\text{O}_2(^1\Delta_g)$ je v popředí zájmu chemiků a biologů již několik desetiletí, a to především díky své vysoké reaktivitě a cytotoxicitě.

Termínem singletový kyslík $^1\text{O}_2$ jsou označovány molekuly kyslíku ve dvou nejnižší ležících excitovaných stavech $^1\text{O}_2(^1\Sigma_g)$ a $^1\text{O}_2(^1\Delta_g)$, které se od sebe liší obsazením HOMO orbitalů elektrony, energií, ale i dobou života. První singletový excitovaný stav $^1\text{O}_2(^1\Delta_g)$ vzniká obsazují-li dva elektrony s opačnými spiny jeden π^* protivazebný orbital. Elektronová konfigurace molekulových orbitalů singletového excitovaného stavu $^1\text{O}_2(^1\Sigma_g)$ je identická se základním stavem molekulárního kyslíku $^3\text{O}_2$ s výjimkou posledních dvou elektronů majících antiparalelní spin^{1,2}. Singletový kyslík je krátce žijící, silně oxidativní cytotoxická částice, jejíž doba života výrazně závisí na povaze rozpouštědla^{2,3}.

Jeden z možných způsobů, jak generovat singletový kyslík, jsou fotosensitizované reakce. Jejich mechanismus zahrnuje tvorbu sensitizeru v tripletovém stavu a následný přenos energie na kyslík v základním tripletovém stavu vedoucí ke tvorbě $^1\text{O}_2(^1\Delta_g)$ ^{4,5,6} (viz Obr. 1). Singletový kyslík může být také generován řadou chemických reakcí, např. disproportionací H_2O_2 na H_2O a $^1\text{O}_2$ s využitím systémů $\text{H}_2\text{O}_2/\text{ClO}^-$ ^{7,8}, $\text{H}_2\text{O}_2/\text{MoO}_4^{2-}$ ^{9,10} a $\text{H}_2\text{O}_2/\text{CaO}_2$ ¹¹.